

بررسی اقلیمی خانه‌های واقع در مناطق گرم و خشک (مطالعه موردی: کوی اساتید دانشکده ادبیات شهر زاهدان)

صفورا پوراربابی^۱، مهدی پوراربابی^۲، امیر فرج الهی راد^۳، امیر احمد امینیان^۴
^۱ کارشناس ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان، arc_sp@yahoo.com
^۲ کارشناس ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان، civil_eng_office@yahoo.com
^۳ عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس تهران، amirfrod@modares.ac.ir
^۴ عضو هیئت علمی دانشگاه امام رضا مشهد، amir_58_aminian@yahoo.com

چکیده

اقلیم تا آنجا که با آسایش انسان رابطه برقرار می‌کند نتیجه عواملی همچون تابش آفتاب، دمای هوا، رطوبت هوا، وزش باد و میزان بارندگی است. طراحان باید در برنامه ریزی شهری و معماری برای ساخت بناهای سازگار با محیط به زاویه تابش زمستانی خورشید و جهت وزش بادهای غالب توجه داشته باشند. با طراحی جهت مناسب نورگیر امکان استفاده از تابش خورشید در ماه‌های سرد سال را فراهم سازند و با طراحی سایه بان از ورود تابش عمودی تر نور خورشید در ماه‌های گرم سال به فضای داخل ساختمان جلوگیری شود. در این پژوهش به بررسی اقلیم خانه‌های کوی اساتید دانشکده ادبیات شهر زاهدان که در منطقه‌ای با اقلیم گرم و خشک قرار دارد، پرداخته شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که، در گذشته توجه به اثر عوامل اقلیمی بر طراحی و معماری ساختمان بیشتر از حال بوده در نظر نگرفتن شرایط اقلیمی در طراحی معماری علاوه بر اثرهای متعدد که بر روی آسایش و سلامتی جمعیت ساکن در این‌گونه ساختمان‌ها می‌گذارد می‌تواند از بعد اقتصادی به لحاظ مصرف انرژی نیز در خور توجه باشد.

واژه‌های کلیدی: اقلیم، زاهدان، معماری، گرم و خشک

۱- مقدمه

مساکن و ساختمان‌هایی که در گذشته ساخته میشد به علت رعایت اصول و معیارهای آب و هوایی در برابر عوامل نامساعد جوی عملکرد خوبی داشته، بطور طبیعی انسان را از شرایط آب و هوایی سرد و گرم حفظ می‌کرد. مسکن امروزی برگرفته از الگوهای غربی و بدون رعایت مسایل منطقه‌ای و اقلیمی طراحی می‌شوند که نتیجه آن تبدیل خانه‌ها به خوابگاه و نداشتن آسایش و احساس بی‌هویتی است [۱]. در ۵۰ سال اخیر با گرم شدن زمین و آلودگی‌های زیست‌محیطی بحث همسازی با اقلیم و صرفه جویی در انرژی مجدداً مورد توجه قرار گرفته است، چرا که این موضوع نتایج مهمی را از جمله صرفه‌جویی در مصرف انرژی و هماهنگی هرچه بیشتر انسان با معماری پایدار را در پی خواهد شد. تحلیل نیازهای اقلیمی از نظر آسایش و کاربرد مصالح ساختمانی همچنین شناسایی ویژگی‌های اقلیم آن محل، یکی از مراحل ابتدایی طراحی همساز با اقلیم است، مسئله که در معماری بومی ایران از دیرباز مورد توجه بوده است. از آنجایی که با شناخت، تحلیل و استفاده از آمار اقلیمی و داده‌های آماری ایستگاه‌های هواشناسی می‌توان راهکارهایی را با هدف نزدیکی به معماری همساز با اقلیم تدوین کرد [۲].